

Entorns digitals per a la projecció externa del centre educatiu

Indicacions i especificacions
d'utilització dels entorns

Autora: Alba Aguilar Vázquez

Propostes de millora per a la Institució
educativa i el seu context extern

Universitat de Barcelona

2015

Entorns digitals per a la projecció externa del centre educatiu

Contingut

1. Imatge institucional i projecció externa	1
2. Entorns digitals de projecció i comunicació	3
3. El web de centre educatiu	6
3.1. Procés de creació del web.....	7
3.2. Comunicació eficaç del web.....	9
3.3. El contingut del web.....	10
3.4. Disseny del web.....	12
3.5. Avaluació i millora del web.....	21
4. Bibliografia	22
5. Annex.....	23

Internet i les xarxes socials s'estan convertint en un mecanisme òptim per establir relacions entre tota la comunitat educativa i perquè els centres puguin interactuar amb tots els actors que intervenen en ells. En una societat connectada, on és estrany trobar-nos a algú que no utilitzi Internet per trobar alguna informació que necessita o bé consultar habitualment les xarxes socials més comuns, no té sentit no utilitzar el potencial dels entorns digitals als centres educatius.

És per això que resulta interessant explicar com treure el potencial que aporta cada entorn digital, com utilitzar-los, quin contingut posar, per a què i qui seria el públic objectiu (alumnes, docents, pares o resta de la societat) de les mateixes. A més de saber els avantatges que pot aportar cadascun d'aquests entorns digitals al dia a dia del centre educatiu. No només és projecció del centre, sinó també afavorir la gestió, la participació i la comunicació. En ple segle XXI, un centre educatiu no pot viure d'esquena a la societat que li envolta i, Internet i les xarxes socials, entre d'altres, estan formant part, cada vegada més activa, de la mateixa.

1. IMATGE INSTITUCIONAL I PROJECCIÓ EXTERNA

Els centres educatius s'organitzen sobre la base d'un model participatiu i col·laboratiu amb els membres de la seva comunitat educativa. Per tant, el bon funcionament d'un centre educatiu té molt a veure amb els processos comunicatius. Actualment, el web 2.0 ha incrementat de forma exponencial la capacitat comunicativa i participativa de les persones i també de les organitzacions. La comunicació desitjable no pot limitar-se a un mateix canal, un mateix codi i als mateixos receptors any rere any, sinó que ha d'evolucionar juntament amb la institució, la societat que li envolta i la millora dels mitjans. És necessari, per tant, que els centres educatius revisin periòdicament les seves típiques i habituals estratègies de comunicació (jornada de portes obertes, tríptics, web institucional, etc...), al mateix temps que exploren altres vies com puguin ser les xarxes socials, l'obertura de noves activitats a la societat o la col·laboració amb entitats de l'entorn, que afavoreixin una major permeabilitat cap a l'exterior del que succeeix en el si de l'organització.

És important, doncs, tenir clar què és la **Imatge Institucional** d'un centre educatiu, a què fa referència? Manes ho defineix com "una sumatòria complexa de percepcions institucionals: principis fundacionals, metodologia i discurs pedagògic, qualitat humana i idoneïtat de tot el seu personal, disciplina, valor de servei, instal·lacions, etc." i indica que "la institució ha de desenvolupar una identitat visual" que tingui "un estil visual clar, coherent i uniforme, que permeti la identificació institucional." (Manes, 2004:43-48).

La **projecció externa** de la imatge institucional té com a finalitat donar a conèixer públicament la institució de la forma més extensa possible utilitzant tots els àmbits que estiguin a disposició. Però no només per fer saber "qui som", "com som" o "què fem", sinó també per fer-se valorar mostrant àmpliament la institució de la forma més transparent possible. Antúnez va indicar que "l'objectiu no és tant atraure alumnat al centre com que la institució sigui coneguda més bé i avaluada de manera més justa." i conclou que "aconseguir una bona imatge del centre ajudarà que les persones que hi treballen se sentin reconegudes pel que fan." (Antúnez, 2007:19).

No es tracta només del fet que uns pares determinats matriculin els seus fills a l'escola, sinó que hi confiïn, que hi col·laborin, que es comuniquin obertament amb el tutor, que participin en l'educació dels fills en uns valors determinats, que entenguin les dificultats dels docents i a la inversa. El simple fet de projectar la imatge

institucional del centre amb tota la seva complexitat fa que els usuaris creïn una opinió favorable a allò que visualitzen, convertint allò que es “veu” en una imatge verídica al seu pensament.

La projecció externa de la Imatge Institucional de centre en entorns digitals, s'anomena **identitat digital**, aquesta es pot definir com tota l'activitat que cada persona o institució genera a la xarxa i que conforma una *identitat digital* pròpia, estretament lligada al propi aprenentatge i en la voluntat d'aprofundir en la cultura digital. Segons d'Haro (2009), “té a veure amb identificació que la pròpia institució fa de si mateixa dins de la cultura digital i amb la postura que sigui capaç de definir, recolzar, mantenir i projectar pel que fa a la seva forma de relacionar-se amb les persones, amb els continguts i amb les estructures de producció i divulgació del coneixement”.

En definitiva, és palpable la importància de la presència activa i proactiva dels centre educatius a Internet als diversos entorns digitals, per fer present la seva identitat digital de centre, facilitar informació i espais de participació i comunicació per a la comunitat educativa.

Pla de Comunicació de Centre educatiu

Per a la projecció de la imatge institucional, els centres educatius compten amb el **Pla de Comunicació**, generalment inclòs dins del seu Projecte Educatiu de Centre. Encara que aquest pla no es considera un document essencial ni és un document obligatori que hagin d'elaborar els centres educatius. La principal meta d'un Pla de Comunicació és mostrar a tota la comunitat educativa i a l'entorn del centre la seva missió i model pedagògic, i establir diferents canals de comunicació amb famílies, docents i alumnes. És necessari, llavors, elaborar un Pla de Comunicació com a estratègia de projecció externa de la institució educativa. Queda clar llavors que un Pla de Comunicació ha de contemplar l'ús coherent de les TIC i de les xarxes socials en un centre educatiu, i que si aquest centre educatiu cerca en quins cercles es mou cadascun dels agents als quals vol informar ja sabrà què canals de comunicació són els idonis per implementar una comunicació còmoda, efectiva i proactiva.

Evaristo González (1999) va concretar per fases les actuacions necessàries per crear el Pla de Comunicació als centres educatius. Va marcar quatre fases a realitzar per iniciar el pla. A continuació s'exposa un resum d'aquestes fases:

1. Punt de partida: reflexionar sobre l'estat actual de la comunicació que hi ha al centre, connectant esquemàticament a les persones que s'impliquen en la comunicació.
2. Objectius: concretar els objectius que el centre vol aconseguir amb la millora de la comunicació al centre. Sent convenient partir de les reflexions que sorgeixen en la fase anterior.
3. Actuacions: concretar el tipus d'actuació per a cada objectiu. Unes de forma general que es recullen en el Projecte de Centre i unes altres formarien part de de el Pla Anual de Centre durant cada curs.
4. Avaluació: marcar un sistema d'avaluació i revisió del Pla de Comunicació. Els qui són les persones responsables del pla, supervisió dels objectius marcats, anàlisis del resultat de les actuacions, etc.

Per completar aquestes fases i fer més efectiva la finalitat del Pla de Comunicació, s'inclou una última fase més per així ser possible la consolidació del pla:

5. Retroalimentació: propostes de millora, revisions periòdiques i consolidació del Pla de Comunicació.

2. ENTORNS DIGITALS DE PROJECCIÓ I COMUNICACIÓ

El **Web 2.0** s'ha convertit en l'escenari en el qual convergeixen quatre elements fonamentals: els usuaris, els serveis, els mitjans i les eines. D'aquesta relació sorgeixen les xarxes socials, que constitueixen un dels fenòmens més revolucionaris en la comunicació i amb grans possibilitats d'aplicació en diversos camps com l'educatiu, on la clau és la participació i la possibilitat d'interactuar. Això no seria possible sense unes eines fàcils i accessibles com els sistemes de gestió de contingut, els quals proporcionen el suport necessari perquè qualsevol pugui publicar continguts al web. Aquestes eines són les plataformes en les quals es basen els *blocs*, les *wikis*, els fòrums i les xarxes socials com *Facebook*, *Twitter* o *Pinterest*.

Tots aquests entorns digitals que aporta el Web 2.0 permeten la divulgació, comunicació, producció i projecció externa del centre complet i també la seva presència a les xarxes socials. Per tant, es considera els entorns digitals de centre com entorns educatius en els que els usuaris es comuniquen i poden crear i compartir les seves produccions. És important que els entorns de que disposa el centre educatiu estiguin ben connectats amb la finalitat de facilitar la comunicació, informació i gestió de la comunitat educativa.

Per tant, la base del Web 2.0 està en el component social per potenciar la comunicació, la col·laboració i l'intercanvi. L'educació i el procés d'ensenyament i aprenentatge també es basa en la comunicació, d'això es dedueix que és lògic aprofitar el Web 2.0 per desenvolupar valors de participació, col·laboració i construcció col·lectiu de coneixement. El Web 2.0 està plegat de serveis i aplicacions disponibles des del propi navegador que donen pas a múltiples entorns digitals, aquests poden ser agrupats segons la seva finalitat per fer més clara la seva utilització. Els entorns digitals essencials a destacar per a l'àmbit educatiu són:

- Entorns d'informació: El web de centre educatiu o Portal del centre
- Entorns de divulgació: Blocs i Xarxes socials
- Entorns de recursos: Aplicacions 2.0
- Entorns per a l'aprenentatge, la gestió i la participació: EVEA, Plataformes educatives, Foro, etc.

Entorns d'informació

El portal de centre pot ser el primer element a partir del qual es pot donar a conèixer un centre, proporciona una primera impressió. És important tenir-ho en compte per a les famílies que busquen informació abans de matricular els seus fills, per a mantenir informat a les famílies del dia a dia de l'escola activitats, serveis o festes, etc. En el cas dels centres d'ensenyament, quan parlem de portal de centre fem referència a aquella informació que és accessible des d'Internet a tots els usuaris que escriuen l'adreça adequada a la finestra del navegador, sense necessitat d'haver-se d'autenticar.

El portal de centre està dissenyat específicament per a la gestió de la comunicació entre els membres de la comunitat educativa, amb els seus diferents rols, tot i que algunes de les seves funcionalitats es poden adaptar per a l'ensenyament i l'aprenentatge. L'àmbit de referència és, en aquest cas, el centre en la seva globalitat.

Entorns de divulgació

Aquests tipus d'entorns són d'una marcada finalitat comunicativa, aquests són els coneguts com a *social media*: blocs, webs, *wikis*, *microblogging*, xarxes socials, *podcasts*, etc. Els blocs i *wikis* són entorns web dinàmics de fàcil edició que permeten la col·laboració de la comunitat educativa. És important que tots aquests espais digitals obeeixin a unes directrius bàsiques consensuades en el centre educatiu. Tots els productes digitals que es creen com a suport a la docència o a la gestió de centre s'han d'identificar amb l'estil del centre al que pertanyen, tant pel que fa al disseny com a les línies pedagògiques del projecte educatiu. Tanmateix és convenient indexar i/o referenciar tots els espais on es desenvolupa l'activitat escolar. Destaquem sobretot la utilització de *Facebook* i *Twitter*.

Figura 1: Twitter de l'Escola El Sagrer
Font: twitter.com/escolaelsagrer

Figura 2: Facebook de l'IE Costa i Llobera
Font: www.facebook.com/pages/IE-Costa-i-Llobera

Entorns de recursos

En Internet podem trobar una quantitat inabastable d'eines 2.0. És per això que és interessant organitzar els mecanismes que tenim per estar actualitzats al respecte. Disposem d'eines per organitzar els nostres marcadors socials i subscripcions, per guardar idees que trobem per Internet, emmagatzemar documents al núvol o visualitzar material digitalitzat electrònicament, entre altres múltiples opcions. El manteniment d'aquestes eines la podem fer de manera col·laborativa i compartida. Per mantenir-nos informats podem fer servir diferents estratègies, la subscripció a portals i blocs especialitzats, seguiment per *Twitter* d'experts reconeguts, els companys de feina, els nostres alumnes. Dins d'aquest ventall ampli d'ampliacions en destaquem: *Symboloo*, *Pinterest*, *Dropbox* o *Google Drive*, *Issuu*, entre d'altres.

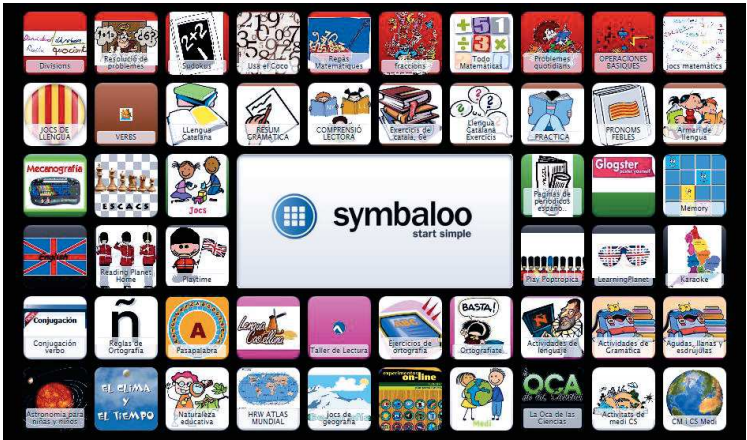

Figura 4: Symboloo de l'Escola Sinera per Cicle Superior
Font: www.symboloo.com/mix/estiuaciclesuperior

Les aules virtuals són espais de trobada i comunicació a Internet on té lloc l'ensenyament i l'aprenentatge. Aquestes aules aporten un sistema de comunicació per fòrums, xats o missatgeria i facilita l'aprenentatge amb recursos (enllaços a fitxers o a pàgines web, presentacions...) i activitats diverses. També aporta funcionalitats d'organització i gestió: calendari, agenda, tauler de notícies... Per construir una aula virtual, cal un programari específic, anomenat de manera genèrica plataforma educativa. Hi ha un bon ventall de plataformes educatives disponibles, una de les més utilitzades és *Moodle*, però també hi ha d'altres com *Clickedu* o *Alexia*.

3. EL WEB DE CENTRE EDUCATIU

Segons Quintana (2012:8) “el web d'un centre educatiu esdevé cada vegada més una eina fonamental per a, entre d'altres accions: fer present la imatge corporativa de centre: difusió, publicació, projecció, facilitació d'informació, etc. Donar accés a serveis i a informació de segon nivell. I facilitar i potenciar la compartició i donar suport a l'aprenentatge de l'alumnat.”

La pàgina web d'un centre educatiu és cada vegada més un element fonamental en la projecció de la imatge institucional i un canal de comunicació entre tots els membres de la comunitat educativa. La seva potencialitat dependrà en gran part de la seva ampliació i actualització constants i de les potencialitats i utilitat que ofereixi als seus usuaris. Les seves virtualitats comunicatives vindran determinades no només per la informació que subministri sinó principalment per la interactivitat que permeti convertir-la en una autèntica comunitat d'informació i coneixement. Això, al marge de tot un seguit de eines que s'indiquessin més endavant, demana que es defineixi clarament l'estructura i funcionalitat del web, i sobretot que es valori l'obertura a la comunitat educativa pròpia i la de l'entorn com un factor de transparència i millora contínua de l'oferta del propi centre.

A l'enllaç que es facilita a continuació es pot visualitzar un exemple de web tipus d'un centre educatiu fictici, dissenyat i estructurat a partir dels aspectes, indicacions i característiques que s'exposen en aquesta guia sobre la pàgina web de centre educatiu:

Figura 6: Pàgina inicial tipus de web de centre educatiu, creada amb WIX.

Font: Elaboració pròpia < <http://albaaguilarv.wix.com/escolajedi> >

3.1. PROCÉS DE CREACIÓ DEL WEB

La pàgina web de centre educatiu ha de ser una eina al servei del centre per als seus propòsits més convencionals proporcionar una informació bàsica sobre el propi centre i per als propòsits d'aprofundiment en l'ús de les TIC. Quintana (2012:8) resumeix i concreta els aspectes més rellevants que ha de reunir “els principals continguts del web d'un centre educatiu –que s'aconsella que com a màxim en siguin set- siguin d'accés obert, tinguin un màxim de tres nivells de profunditat –tres clics-, i estiguin ubicats a la pàgina inicial del web del centre, que és bo que tingui un aspecte actual quant al disseny i la interacció.”

En tot procés de disseny i estructuració d'un web és essencial determinar les diferents fases a seguir en l'elaboració del web, per així no perdre l'objectiu principal que comporta:

1. Finalitats del web

Abans de posar-se a fer un web de centre educatiu es deu saber que es pretén amb l'elaboració de la mateixa, a qui va dirigida, que propòsit es persegueix, etc.; són moltes les qüestions que és necessari plantejar-se abans de posar-se a col·locar continguts. No és el mateix fer un web d'un diari, que un web de centre educatiu. Per a això, el recomanable és conèixer en profunditat als destinataris o usuaris als quals va a anar dirigit i que és el que realment volen aquests usuaris del web que van a visitar.

2. Organització i estructuració dels continguts a introduir al web

Quan ja es tingui clar que contingut s'inclourà al web, es deu estructurar conceptualment, com van a anar organitzats els continguts de la millor manera possible, en funció a les necessitats i a la dels usuaris a la qual va a anar dirigit el web.

3. Selecció del disseny multimèdia

No és suficient amb tenir els millors continguts i la millor estructuració que cap altre web educativa, si posteriorment el disseny multimèdia no està correctament. Aquest punt és vital, ja que pot fer del web un lloc atractiu i interessant o un lloc que allunyi a l'usuari.

4. Procés d'elaboració

Una vegada que es tingui els continguts, l'estructura i el disseny, s'inicia el procés d'elaboració del web en si. Per a això es necessitarà d'un programa adequat per a l'elaboració, existeixen varis al mercat, tant gratuïts com de pagament. Es recomana les plataformes d'edició: WIX (www.wix.com), Weebly (www.weebly.com) o Google Sites (sites.google.com).

A continuació es mostren un exemple de la pantalla d'inici del web de centre educatiu realitzats amb els editors anomenats:

Figura 7: Web de l' Escola Mercè Rodoreda creat amb WIX
Font: mercerodoreda.wix.com/escola

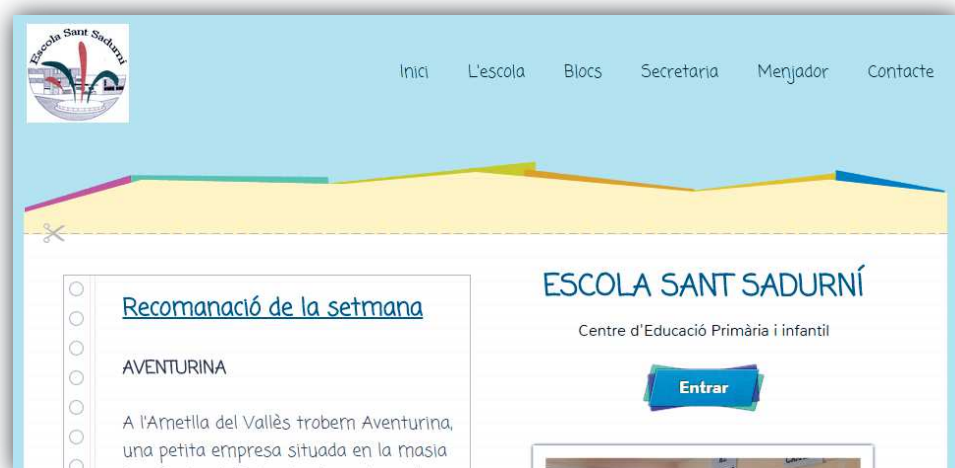

Figura 8: Web de l' Escola Sant Sadurní creat amb Weebly
Font: escolasantsadurni.weebly.com

Figura 9: Web de l' Escola Rellinars creat amb Google Sites
Font: sites.google.com/a/xtec.cat/escolarellinars

5. Actualització, avaluació i millora contínua del web

Aquest punt es considera el més important. Un web requereix d'un procés de millora i d'actualització perquè sigui funcional i pràctica, a més de no caure en l'abandó tant en continguts com en estètica i acabi per considerar-se antiga o desfasada. El web sempre ha d'estar actualitzat i mostra un disseny adequat i adient que segueixi les tendències de disseny web del moment.

3.2. COMUNICACIÓ EFICAÇ DEL WEB

Clara Guasch (2015), especialista en estratègia de continguts, va exposar la idea del web entès com una conversa entre l'escola i els usuaris del web. Aquesta conversa es iniciada per l'usuari, que té una pregunta i es dirigeix al web per trobar una resposta. En aquesta conversa el web respon preguntes, transmet missatges i desperta interès per temes concrets. Per a que aquesta conversa sigui eficaç cal tenir present tres aspectes essencials: els destinataris, la finalitat del web i la redacció dels continguts.

A partir dels resultats de l'estudi, es concreten a continuació una sèrie d'aspectes que afavoreixen una bona projecció i comunicació eficaç de la imatge institucional d'un centre educatiu:

- El web ha de donar resposta a les necessitats informatives dels usuaris, transmetre missatges clars i despertar l'interès per temes concrets relacionats amb el centre o l'àmbit educatiu.
- El web ha d'estar dissenyat tenint en compte tots els usuaris possibles que s'adreçaran a aquest entorn digital: familiars dels alumnes, famílies que busquen escola, docents, els propis alumnes, entre d'altres.
- Cal definir quins missatges clau es vol transmetre, que es vol que els usuaris sàpiguin del centre educatiu. Aquests missatges han d'aparèixer molt clarament i de forma transversal al web.
- Definir i tenir clars els objectius del web ajuda a transmetre la informació adequadament i de forma eficaç. Un web complet de centre educatiu hauria de reunir varies finalitats: informar a les famílies sobre aspectes pràctics, transmetre la realitat de l'escola, mantenir i augmentar matrícules i també ha de ser una eina d'aprenentatge pels alumnes.
- El web ha d'oferir una imatge positiva de reflexió crítica i treball col·lectiu dels docents.
- Una estètica atractiva i disseny actual del web propicia la transmissió correcta dels continguts i que aquests siguin percebuts pels usuaris de forma positiva.
- És fonamental facilitar la localització dels continguts, tenint en compte que aquesta està supeditada a la correcta estructuració i funcionalitat del web.
- La redacció de la informació ha de ser clara, concisa i amb coherència, que permeti una agilitzar la lectura en pantalla. La informació s'ha de poder trobar i entendre molt fàcilment i ràpidament, utilitzar les paraules mínimes i necessàries per a la comprensió, utilitzar expressions sintètiques simple i redactar una idea per paràgraf.
- La informació han d'estar acompanyada i completada per imatges i vídeos. Els continguts visuals obtenen millors resultats d'impacte a l'usuari, i per tant, cal accentuar la seva presència a l'entorn digital.
- Crear mecanismes de comunicació entre els membres de la comunitat educativa.

- Evidenciar el compromís dels professionals amb la pròpia institució educativa i amb l'educació en tots els seus nivells (institucional, municipal, regional i nacional).
- Considerar les millores com a part del camí cap a l'excel·lència i evidenciar els progressos aconseguits.

Tots aquests aspectes fan possible la construcció d'una bona projecció externa de la institució educativa i una aconseguir comunicar eficaçment la identitat digital que es crea als entorns digitals. Una òptima projecció, de retruc, afavoreix i millora altres aspectes de l'entorn del centre educatiu, tals com:

- Augmenta la col·laboració de les famílies o professionals de la comunitat amb el centre educatiu.
- Millora el respecte dels alumnes vers la institució.
- Propicia un espai de “benestar docent”, augmentant la seguretat, creativitat i satisfacció professional dels docents.
- Creix el reconeixement, la personalitat i la identitat institucional, amb fortalesa i base sòlida.
- La institució s'uneix i crea lligams forts i mostra una capacitat de resistència en temps difícils.

3.3. ELS CONTINGUTS DEL WEB

Cal destacar les següents característiques relacionades amb el rigor i precisió de la informació que s'inclou al web, l'abast de la seva cobertura o el nivell d'objectivitat de la informació proporcionada, entre d'altres. Aquest aspecte integra tot un conjunt de requeriments propis dels continguts o de la informació proporcionada per un lloc web:

- Cobertura: amplitud i nivell de profunditat amb que els continguts són tractats en el lloc web, aspectes que depenen en certa mesura dels propòsits declarats per l'autor del lloc web o de l'especificació del col·lectiu d'usuaris al qual va dirigida la informació.
- Exactitud, precisió i rigor: les informacions han d'estar recolzades per fonts d'informació, tal com s'anomenava en l'aspecte de credibilitat. També es refereix a la correcta formulació dels continguts, sense ambigüitats ni errors gramaticals.
- Pertinència: la validesa i la utilitat dels continguts inclosos en un lloc web en funció dels objectius i propòsits declarats pel creador dels continguts i l'interès que posseeixi la informació per a l'usuari.
- Objectivitat: procura una absència de qualsevol biaix polític o comercial de la informació inclosa en el lloc web. És necessari, per tant, donar a conèixer la perspectiva de l'autoria dels continguts.
- Redacció: els textos han d'estar expressats de forma clara, concisa i amb coherència, que permeti una lectura àgil, utilitzant les paraules mínimes i necessàries per a la comprensió, expressions sintàctiques simples i redactant una idea per paràgraf.

Tipologia i especificació dels continguts

Tal com s'ha indicat anteriorment, els continguts del web de centre educatiu s'aconsella que estiguin agrupats en un màxim no superior a set i siguin d'accés obert, que tinguin un màxim de tres nivells de profunditat (tres clics), i estiguin ubicats o amb l'accés des de la pàgina inicial del web del centre (Quintana, 2012).

A continuació es concreta els continguts bàsics, essencials i imprescindibles que són pertinents estiguin desenvolupats en un web de centre educatiu agrupats en set grups. Aquest és un exemple d'estructuració dels continguts, una proposta tipus, però pot haver-hi altres possibilitats d'estructuració.

1. Informació del centre

En aquest apartat del web es facilitaria informació sobre la història del centre, el seu professorat, els projectes educatius que es realitzen o en què es participa, les seves instal·lacions, aules i equipaments. S'aconsella donar més rellevància a la informació relativa de la metodologia que el centre segueix i l'ideari de l'escola, facilitant detalls del seu Projecte Educatiu i els seus objectius.

2. Espais de comunicació

Actualment aporta molt valor afegit a la institució educativa espais al web on es comunica del dia a dia de l'escola a partir d'un taulell de notícies, accés als blocs de cada curs o un espai de participació per a tota la comunitat educativa com podria ser un foro.

3. Secretaria

Es positiu facilitar informació rellevant de la secretaria del centre: dades de contacte, horari d'atenció, gestions i tramitacions que realitza, entre d'altres, com el calendari escolar i a ser possible facilitar l'opció de poder descarregar documentació pertinent a les gestions de secretaria o bé informatives del centre (circulars, justificants, etc.)

4. Oferta formativa

Cal indicar la oferta formativa que disposa el centre. Es adequat que a més, es faciliti informació sobre cada etapa i s'acompanyi amb una breu explicació de cada curs. A més, que hi hagi l'accés al bloc particular de cada curs on es veu el dia a dia d'un curs concret.

5. Serveis

En aquest grup s'inclouria tota la informació rellevant als serveis del centre educatiu com el menjador, servei acollida o les activitats extraescolars.

6. AMPA

Si el centre disposa d'AMPA cal reservar un espai al web on poder fer una breu presentació, facilitar informació de contacte i atenció, anomenar els seus membres i, si calgués, facilitar documents per descarregar relacionats amb l'associació.

7. Contacte

És imprescindible indicar la direcció del centre, telèfon de contacte i correu electrònic. Tanmateix, és recomanable facilitar un mapa de situació i detallar el transport públic o accessos en cotxe possibles.

Credibilitat dels continguts

Tot el treball de projecció que es realitza des d'un web es sustenta en la credibilitat del seu contingut. Per això és essencial tenir cura de la fiabilitat que acompanya a les fonts d'informació i la qualitat dels continguts del lloc web. Aquesta credibilitat parteix de mostrar en tot moment l'autoria o responsabilitat dels continguts del lloc web, ja es tracti d'una persona o d'una organització, i ha d'estar clarament identificat:

- Adscripció de l'autor i/o a l'organització.
- Adreça de correu electrònic per contactar o verificar la legitimitat del responsable de la pàgina.
- Declaració de principis o intencions sobre la finalitat dels continguts.
- Adjuntar un logotip que representi a la institució.
- Alguna referència o esment per part d'una organització externa sobre la qualitat del lloc web.

3.4. DISSENY DEL WEB

Cal tenir en compte, però, que aquestes característiques són vàlides, pertinents i rellevants durant el moment actual de la guia, doncs els webs han d'evolucionar amb el pas del temps, adaptant-se als canvis tecnològics i de demanda social. Un web ben dissenyat i ordenat, amb fotos i estils, convida a seguir navegant i anar descobrint què ens ofereix. Per això és recomanable actualitzar el disseny del web periòdicament, o fer-ho bastant neutre de manera que serveixi el major temps possible. Aquesta evolució o canvis estan supeditats a les tendències de disseny web.

Estructura del web

A l'hora d'estructura un web no hi ha una forma concreta consensuada o definida, sino que la seva creació ve donada per la percepció personal i les tendències del moment sobre disseny web. Quintana (2014) recomana organitzar el web en zones verticals i horitzontals en diverses porcions percentuals. Observem la imatge següent:

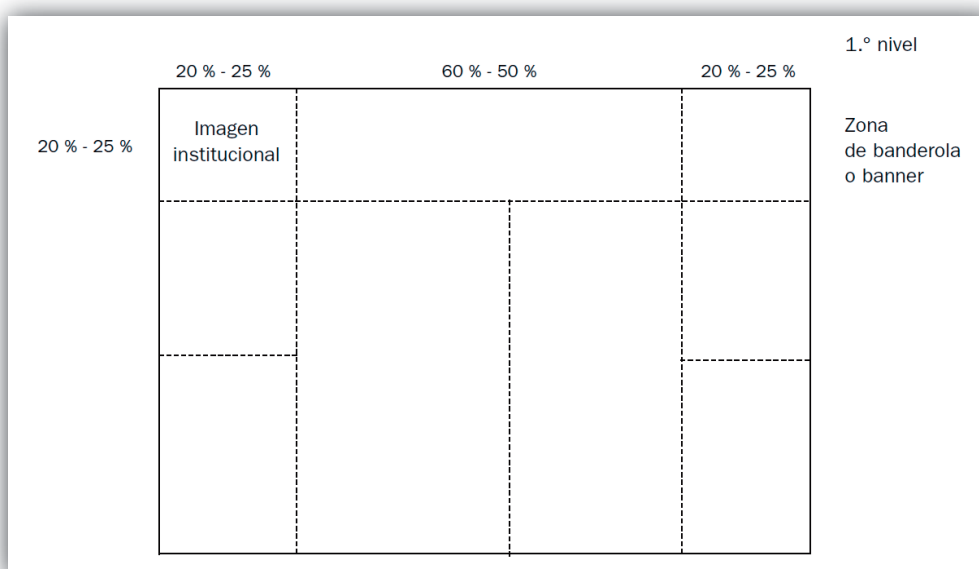

Figura 10: Distribució de zones d'una pàgina web
Font: Quintana (2014:9)

A la imatge anterior es pot observar com les zones verticals estan delimitades entre 20% - 25% els laterals i entre 50% - 60% el centre. Així com hi ha una zona horitzontal superior entre 20% - 25%, anomenada *banner*. En aquest espai, a banda esquerra, s'acostuma a incloure el *logo* o imatge institucional del centre. Com més endavant s'explica, si volem que el disseny del web sigui "adaptatiu" a diversos dispositius (ordinador, *smartphones* o *tablets*) aquesta estructura proposada cal ser adaptats els % de les diverses zones per a que s'ajustin a proporcions de visualització molt diverses.

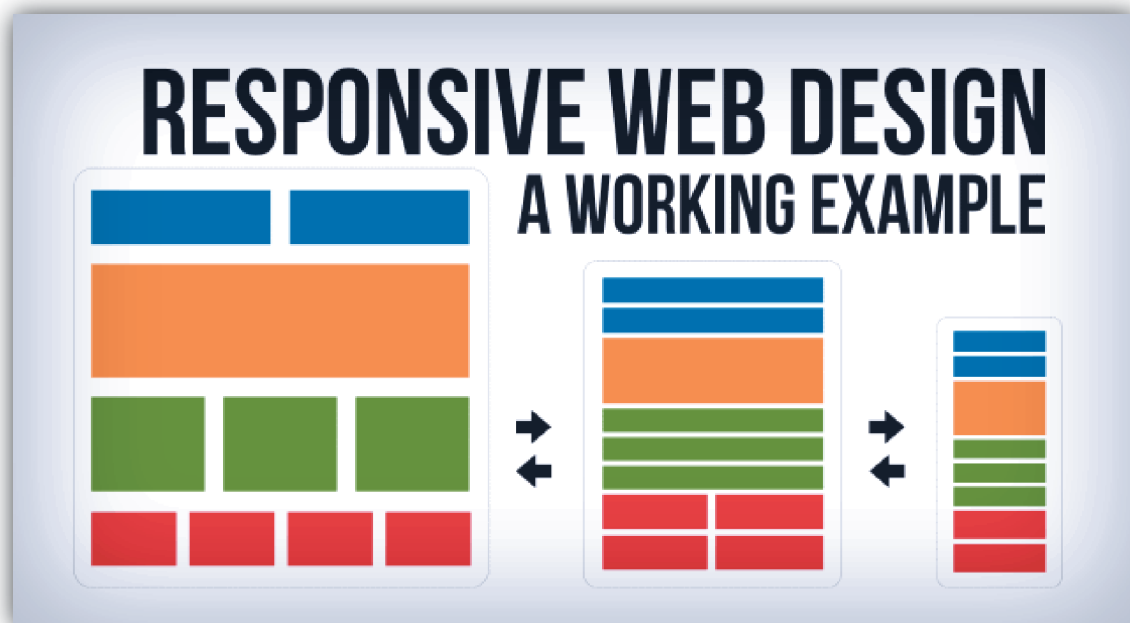

Figura 11: Distribució de zones d'una pàgina web

Font: www.purelybranded.com/insights/responsive-web-design-a-working-example

Si es possible determinar alguns aspectes per complementar l'organització del web:

1. Utilitzar estructures, icones o accions que hagin estat àmpliament utilitzades amb anterioritat. No per utilitzar noves icones o estructures noves es facilitarà la navegació pel web.
2. Es deuen col·locar les coses que es repeteixin d'una pàgina per una altra en el mateix lloc. Intentar fer pàgines homogènies, que l'usuari s'habitui a la pàgina i vagi instintivament al lloc que desitja sense pensar on es troba un determinat enllaç en una pàgina o en una altra.
3. Crear missatges senzills sense lloc a errors. Transmetre informació amb un sol cop de vista. No per utilitzar tots els recursos d'un web a la mateixa pàgina serà millor que unes altres que utilitzen menys recursos.
4. Cal triar icones, gràfics i altres ajudes a la navegació que mostrin clarament significat sense necessitat d'explicacions afegides.

A part d'aquestes consideracions que es poden considerar com a la base per a un disseny adequat d'un web. Existeixen altres elements a tenir en compte per estructurar un web:

- No més de tres clic: Un usuari que busqui informació al web no deu accedir a ella amb més de tres clic. Procurar que els usuaris no passin per més de tres pàgines, sinó es cansaran i abandonaran el web.
- Retorn a casa: En totes les pàgines que s'elaborin, deu haver-hi un enllaç de tornada a la pàgina principal, per si de cas durant la navegació a la pàgina l'usuari es perdi.
- Temps d'orientació: Quan algú visiti la pàgina deu saber ràpidament de què tracta, que opcions té i com pot accedir a ella amb sòl cop d'ull.
- Equilibri: Deu existir un equilibri entre el text i les imatges utilitzades.
- Les grandàries dels textos es deuen diferenciar un de l'altre en un 20% quan es refereixen a diferent categoria.

Seguidament es faciliten alguns webs d'exemple de centres educatius amb diferent tipus d'estructura de la seva pàgina inicial:

Figura 12: Pàgina inicial de l'IE Costa i Llobera
Font: www.costaillobera.net/web

Figura 13: Pàgina inicial de l'Escola El Sagrer
Font: www.escolaelsagrer.cat

Figura 14: Pàgina inicial de l'Escola Projecte
Font: www.escolaprojecte.org/nou

Aspectes estètics i tècnics

Dins aquest apartat es concreten diverses característiques relacionades amb l'aspecte visual o l'ergonomia del lloc web que contribueixen a fer del web un espai agradable a la vista i fàcil de llegir per l'usuari. L'atractiu d'un espai web depèn en gran manera del seu entorn comunicatiu. Les característiques més rellevants que ha de complir un web són:

- Disseny web elegant, funcional i atractiu. Disseny clar i atractiu de les pantalles, sense excés de text i que ressalti a simple vista els fets notables.
- Adequada combinació i contrast de colors, formes i imatges que facilitin la lectura dels continguts.
- Tipografia adequada de la informació textual, és a dir, grandària i tipus de lletra idonis per a una bona lectura.
- Homogeneïtat d'estil i format en totes les pàgines del lloc web.
- Qualitat tècnica i estètica en el seu elements:
 - Títols, menús d'opcions, finestres, icones, botons, espais de text-imatge, formularis, barres de navegació, barres d'estat, elements hipertextuals, fons, etc.
 - Elements multimèdia: gràfics, fotografies, animacions, vídeos, veu, música, etc.
 - Estil i llenguatge, tipografia, color, composició, metàfores de l'entorn, etc.
- Adequada integració de mitjans, al servei de l'aprenentatge, sense sobrecarregar la pantalla, bé distribuïdes, amb harmonia. Cal tenir en compte que els recursos audiovisuals ralentiran la càrrega de les pàgines, per tant no s'ha d'abusar d'ells.
- Combinar estètica i rapidesa: No val res tenir un web a nivell estètic atractiu si el temps d'accés és elevat. Al final l'usuari abandonarà el web sense saber el que hi ha. Es deu equilibrar l'estètica amb la rapidesa: utilitzar un fons amb poc pes, ja que el temps de descàrrega serà més lent i establir un contrast adequat entre fons i text - imatge.

El web ha de mostrar un disseny minimalista, seguint la popular premissa de “menys és més”. A nivell d'estil el protagonisme ha de recaure en la senzillesa, els colors plans, les tipografies rotundes i “seques” o l'ús d'icones. Els dissenys han de ser plans, sense ombres, bisells, degradats, efectes tridimensionals i sense profunditat, i els colors clars i lluminosos que permetin respirar al disseny, amb una paleta de color amb tons nets i equilibrats.

Aquesta senzillesa formal del disseny té el seu contrapunt i està justificat amb l'ús de tipografies amb molta personalitat i contundència. S'aconsella la elecció lliure de tipus de lletra diverses i diferents entre si que impactin a l'usuari, fugint de les tipografies més utilitzades o estandarditzades. Es posa de relleu l'ús d'icones per a simplificar el disseny i sintetitzar la informació, ja siguin pictogrames senzills o dibuixos originals que ajuden a identificar les categories visualment d'una manera ràpida i amena.

El disseny de web ha de ser del tipus *adaptatiu* anomenat en anglès “**Responsive Web Design**”. Aquest es basa en dissenys adaptatius, capaços de visualitzar-se de forma correcta en tota la gamma de dispositius que utilitzem per navegar en l'actualitat, bàsicament per motius de usabilitat però també de rendibilitat. Aquesta característica

obté una significació important si es té en compte que en l'actualitat un gran percentatge de la navegació es fa ja des de telèfons intel·ligents ("smartphones") i tauletes tàctils ("tablets"). Per això mateix, també és important adaptar el menú del web per als aparells mòbils ("Menu Mobile"), la icona estandarditzada (tres ratlles horitzontals a l'angle superior esquerre o dret: ≡), per representar l'accés al menú de navegació.

Figura 15: Representació de disseny de web adaptatiu.
Font: www.virtualwebestudio.com

Un exemple, la pàgina web del MIT (Massachusetts Institute of Technology), universitat privada localitzada a Cambridge (Massachusetts) d' Estats Units, és un web amb un disseny adaptatiu. A continuació es mostra dos visualitzacions de la mateixa pàgina web. A la figura 16 es mostra la pàgina d'inici tal com es veuria des d'una pantalla d'ordinador i a la figura 17 la mateixa pàgina vista des d'un *smartphone*.

Figura 16: Pàgina inicial del web del MIT "Massachusetts Institute of Technology" visualitzada des d'un ordinador.
Font: web.mit.edu

Es pot observar diferències entre les dos vistes. Els elements que componen la pàgina principal s'adapten en localització, mida i accés quan es visualitza en un dispositiu diferent. En el cas de ser mòbil les zones s'endrecen verticalment una darrera de l'altre.

El logotip i la zona del *banner*, continuen conservant la seva posició a la zona horitzontal superior del web, però l'element de recerca es simplificat amb un símbol per accedir. Per altre banda, la zona vertical central, corresponent a l'apartat de notícies, passa a ser presentat en primer terme la imatge representativa de la notícia i seguidament el títol i subtítols de la notícia.

El canvi més significatiu es troba en l'adaptació del menú del web. En aquest cas, ubicat a la zona vertical esquerra, passa a ser un menú desplegable a continuació de l'espai de notícies.

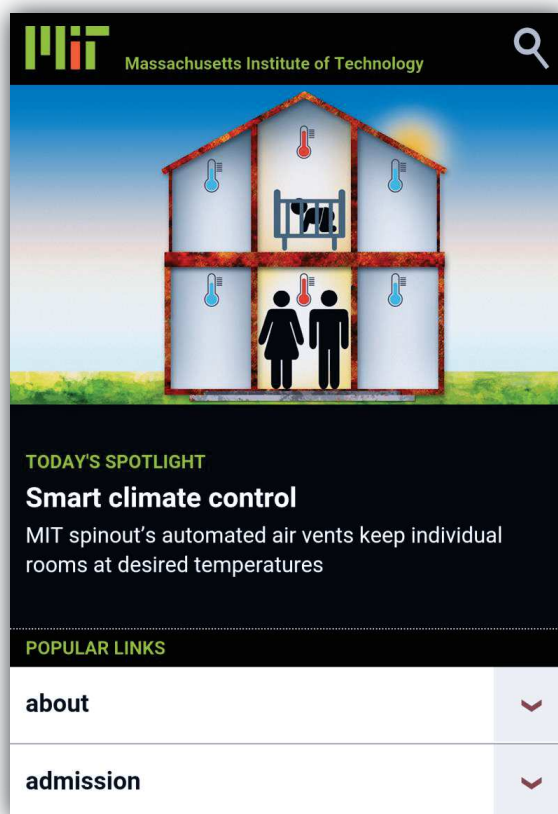

Figura 17: Pàgina inicial del web del MIT "Massachusetts Institute of Technology" visualitzada des d'un *smartphone*.
Font: web.mit.edu

Aspectes de funcionalitat: navegació, usabilitat, accessibilitat, suport

Aquest aspecte al·ludeix a la facilitat amb que, en un lloc web, l'usuari pot localitzar la informació que li interessa i captar-la informació de forma ràpida. És a dir, l'efectivitat del lloc web a l'hora d'utilitzar-se i ser consultat. És important que un web tingui una estructura i organització lògica dels seus continguts per aconseguir un resultat òptim de localització de la informació. Per a tal fita, s'ha de tenir en compte i incorporar una sèrie de característiques bàsiques al web:

- Una estructura lògica dels continguts inclosos en el lloc web, organitzada en forma de taula de continguts, menú jeràrquic o una altra organització similar, de manera que l'usuari pugui captar des d'un primer moment, els continguts més importants.
- Han de ser fàcils d'utilitzar i autoexplicatives, de manera que els usuaris puguin utilitzar-los sense dificultat i veure realitzats els seus propòsits de localitzar informació, obtenir materials, trobar enllaços, consultar materials didàctics, realitzar aprenentatges, etc.
- La pertinència i adequació dels títols utilitzats als apartats o seccions principals del lloc web, la qual cosa proporciona coherència i homogeneïtat i evita la confusió a l'usuari.

- L'existència d'un mapa web que inclogui, de manera jeràrquica i organitzada, tots els continguts del lloc web amb les seves dependències i enllaços actius. La presència d'aquest element és vital per agilitar i perfeccionar l'ús efectiu de les pàgines web, i perquè l'usuari visualitzi l'estructura global dels continguts. A cada moment l'usuari hauria de conèixer el lloc de l'espai web on es troba i tenir la possibilitat de moure segons les seves preferències: retrocedir, avançar, etc. Un sistema d'ajuda on-line pot solucionar els dubtes que puguin sorgir.
- L'existència d'un sistema de cerca de continguts propis del lloc web, que permeti la localització immediata de la informació que necessita l'usuari. Aquest sistema de cerca pot consistir en una base de dades amb diferents opcions de cerca o amb la incrustació d'un motor de cerca que actuï internament.

La navegabilitat es refereix a la facilitat amb que l'usuari pot desplaçar-se per totes les pàgines que componen un lloc web, i això és possible gràcies al conjunt de recursos i estratègies de navegació dissenyats per aconseguir un resultat òptim de localització de la informació i d'orientació per a l'usuari. Aquestes característiques són importants per evitar la sensació de desbordament de la informació o de pèrdua que pot produir el navegar pels continguts, saltant d'un ancoratge, un enllaç o una URL a una altra, o la lectura no seqüencial dels continguts. Cal tenir en especial consideració:

- La presència d'un menú de continguts sempre visible, si pot ser sempre en el mateix lloc i en cadascuna de les pàgines que compon el lloc web, perquè l'usuari tingui sempre present l'estructura general dels continguts principals continguts en el lloc web.
- La presència de botons de navegació que permetin a l'usuari recórrer el lloc web de manera lògica.

Segons les tendències actuals la navegació pel web ha d'estar construït a partir d'un menú superior senzill i que es mantingui sempre visible, això facilitarà la navegació i farà el web més accessible. Tanmateix combinant-se amb una navegació que on hi hagi menys "clics" i més "scroll", aquesta tendència es basa en mostrar molta informació a la pàgina principal i utilitzant desplaçaments verticals o laterals ("scrollin"), per accedir als punts més importants a través de fotos o icones. De retruc, es simplifica el menú i la navegació. L'efecte de desplaçament crea la il·lusió de profunditat i dota a les pàgines d'un major dinamisme, desenvolupant una història de manera molt visual, contínua i vertical.

L'accessibilitat consisteix en la capacitat d'un lloc web de ser utilitzat íntegrament per tots els usuaris, independentment de les condicions físiques i/o tècniques en les quals s'accedeixi a Internet. Per a què això sigui possible cal que el web compleixi les característiques següents:

- Disseny compatible amb diferents navegadors o diferents resolucions de pantalla. A tenir en compte l'existència o absència de distorsions en la visibilitat de les pàgines del lloc web, utilitzant qualsevol de les versions dels navegadors d'ús més generalitzat entre els usuaris.
- Compliment de la normativa WAI (Web Accessibility Initiative), una iniciativa del consorci de la *Wide World Web* (W3C) amb recomanacions per fer els continguts del web accessibles per a tothom, i especialment, per a persones amb algun tipus de diversitat funcional.
- Oferir la possibilitat d'imprimir i visualitzar correctament la impressió dels continguts del web ("WYSIWYP: What You See Is What You Print").

- Existència d'un espai d'ajuda a l'usuari sobre l'estructura dels continguts i la navegació del lloc, especialment quan aquest és complex i ampli.
- La presència de versions en altres llengües dels continguts del lloc web, per aconseguir no només una major accessibilitat sinó també una major difusió dels mateixos.

La connectivitat del web

La connectivitat és la capacitat d'un dispositiu per enllaçar-se amb un altre o amb la xarxa, per compartir o descarregar informació. És convenient que els usuaris siguin no només receptors de la informació sinó que també puguin ser emissors, de manera que sigui possible una comunicació bidireccional. L'espai ha d'obrir canals comunicatius mitjançant enllaços a altres espais web, adreces de correu electrònic, etc. Per tant, és necessari connectar el web amb la resta d'entorns digitals, incorporant una icona d'accés en un espai altament visible a la pàgina principal.

Actualització del web

Aquest aspecte fa referència a l'actualitat dels continguts del lloc web, així com a l'actualització dels mateixos. Són característiques importants que cal tenir en compte a l'hora d'aportar la qualitat al contingut d'una pàgina web, ja que la rapidesa i immediatesa que permet internet com a mitjà d'edició i com a mitjà de comunicació i difusió de la informació és també una de les qüestions més valorades d'aquest entorn. Les característiques més significatives que ha de complir un web sobre l'actualització són:

- La indicació explícita de la data de creació del lloc web, indicant-la al peu de la pàgina principal del lloc web, al costat de les dades d'autoria.
- La indicació explícita de la data d'actualització progressiva dels continguts. Sigui explícitament a la pàgina principal, com a dada de valor afegit als continguts. Al peu de la pàgina principal del lloc web, al costat de la data de creació o en diferents pàgines del lloc web, depenent de la naturalesa dels continguts inclosos.
- La presència d'informació actual i actualitzada, el propi contingut de la informació fa referència a fets actuals, a documents publicats recentment, o fins i tot l'existència d'una secció de novetats o notícies actuals, confirma l'actualitat i la freqüent actualització dels continguts web.

Cal evitar l'existència d'enllaços obsolets, que remeten a pàgines no existents perquè han canviat de url. I l'existència d'enllaços erronis, que no ens s'enllacen a cap altre lloc, perquè en establir l'enllaç s'han comès errors en la seva redacció.

3.5. AVALUACIÓ I MILLORA DEL WEB

Tal com es feia referència en apartats anteriors, tot procés de creació és necessari ser avaluat en la seva finalització però corroborar que s'ha aconseguit un “producte” correcte, adequat i adient a la finalitat, destinataris i objectius marcats amb el mateix.

Així doncs, un cop dissenyat el web del centre educatiu s'aconsella avaluar-lo. Dins aquesta guia s'inclou una fitxa d'avaluació d'elaboració pròpia (veure l'annex) per realitzar aquesta comprovació. Per interpretar l'avaluació a tenir en compte que el web es consideraria òptim si tots els aspectes de la valoració global tenen una puntuació de “Correcte o “excel·lent”. Per tant, a caldria millorar aquells indicadors que hagin quedat per sota d'aquesta puntuació.

Un web requereix d'un procés de millora i d'actualització perquè sigui funcional i pràctica, a més de no caure en l'abandó tant en continguts com en estètica i acabi per considerar-se antiga o desfasada. El web sempre ha d'estar actualitzat i mostra un disseny adequat i adient que segueixi les tendències de disseny web del moment. Per tant, caldrà realitzar una avaluació del web amb certa periodicitat, cada 2 o 3 anys, i millorar, modificar o canviar allò que sigui valorar negativament.

4. BIBLIOGRAFIA

Aguilar, A. (2015). *Comunicar eficaçment la imatge institucional de centre educatiu: Entorns digitals per a la projecció externa* (Treball Final de Màster no publicat). Barcelona: Universitat de Barcelona.

Antúñez, S. (2007). Construir una bona imatge institucional des de l'escola quan altres no hi ajuden. *Revista Perspectiva Escolar*, 319, 10-19.

González Prieto, E. (1999). *La comunicació en els centres educatius*. Recuperat de <http://www.escolacristiana.org/FonsConeixement/Recursos/FC10/La%20comunicaci%C3%B3%20en%20els%20centres.pdf>

Guasch, C. (Març 2015). Com fer que el web de l'escola comuniqui eficaçment? [Vídeo]. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=FQ5KOBAPH9A>

Learning and teaching Scotland. (2005). *Creating and Managing a School Website*. Recuperat de <http://www.salford.gov.uk/d/creating-and-managing-school-websites-2007.pdf>

Manes, J.M. (2004). *Marketing para instituciones educativas: guías para planificar la capacitación y retención de alumnos*. Buenos Aires: Ediciones Granica.

Marcotte, E. (2010). *Responsive Web Design*. Recuperat de <http://alistapart.com/article/responsive-web-design>

Quintana, J. (2012). La comunicació des del web del centre educatiu i altres entorns digitals. *Revista d'Organització i Gestió Educativa*, 29, 8-13. Recuperat de http://www.ub.edu/ntae/jquintana/articles/comunicacio_web_Forum_2012.pdf

Quintana, J. (2014). El centro educativo en internet. *Imagen institucional y proyección externa: Vol.3*. [Apunts acadèmics]. Barcelona: Fundació IL3-UB

5. ANNEX

Fitxa d'Avaluació del web d'un centre educatiu

- La pàgina d'inici -

DADES GENERALS				
Nom del centre				
Autors de l'avaluació				
Lloc web - URL				
Població o país				
Versió	original en:		Traduïda Si / NO	
Altres idiomes			Any d'edició	
Descripció de la pantalla inicial		Esquema de la pàgina		
ASPECTES DE CONNECTIVITAT				
Conté Logotip?		¿Té accés a Intranet?		
Conté favicon?		¿Funcionen els enllaços interns?		
Funcionen els enllaços externs?		¿Conté accessos web 2.0 i Xarxes Socials?		
En general, es localitza la informació amb tres clics?		▪ Quins?		

ENTORN TELEMÀTIC				
Aspectes de Disseny i Tècnics	Excel·lent	Correcta	Baixa	Nul·la
El disseny general de la pàgina web és atractiu				
El menú de navegació és útil i intuïtiu				
Els enllaços són visibles.				
La longitud vertical de la pàgina és adequada.				
Conté animacions amb un propòsit clar.				
Hi ha espais lliures entre el contingut per descansar la vista.				
Es visualitza bé la web en diferents navegadors i/o sistemes educatius.				
S'adapta a mòbils i/o tablets.				
Els colors estan ben escollits.				
El color i imatges de fons estan en coherència amb la resta de la pàgina.				
La tipografia és clara i llegible.				
La mida del text és adequat.				
La qualitat de les imatges són bones.				
La qualitat dels vídeos són bons.				
El disseny és adequat per facilitar la informació als usuaris.				

Fitxa d'Avaluació del web d'un centre educatiu

- La pàgina d'inici -

ENTORN TELEMÀTIC				
Aspectes Funcionals	Excel·lent	Correcta	Baixa	Nul·la
Accessibilitat general del lloc web				
És satisfactori la facilitat d'ús de la pàgina web				
La pàgina web està estructurada amb una navegació accessible				
Aquesta navegació és adequada als destinataris de la mateixa				
El temps d'espera perquè carregui la pàgina web és acceptable				
NO hi ha elements que poden distraure l'usuari mentre navega per la pàgina web				
La pàgina web es troba fàcilment a través d'un motor de recerca				
L'organització del contingut està endreçat lògicament				
El lloc web compta amb un centre d'ajuda o una documentació de suport a l'usuari.				
El lloc web ofereix un espai de FAQ's				
La web facilita la possibilitat de col·laborar aportant contingut nou a la web				
Aspectes de Fiabilitat i Credibilitat	Excel·lent	Correcta	Baixa	Nul·la
S'especifica la finalitat del web				
La web té un propòsit clar i ben plantejat				
El disseny de la web reflecteix la identitat del centre educatiu.				
El disseny de la web s'ajusta a la imatge corporativa de la institució.				
El propòsit i tema del web es consistent en tot el web				
L'adreça URL és correcta, clara i fàcil de recordar				
L'autoria està clarament identificada al web				
S'especifica els antecedents (qui som) de l'autoria de la web				
Es facilita dades de contacte				
La pàgina web dona la possibilitat de proporcionar un feedback.				
Aspectes d'Actualització i Correcció	Excel·lent	Correcta	Baixa	Nul·la
El web està actualitzada				
Consta de data d'actualització				
NO s'observen errors d'ortografia, puntuació o gramaticals				
NO s'observen errors tipogràfics				
La informació del contingut està actualitzada.				
S'inclou data a les entrades d'informació				
Es troba un espai d'últimes novetats publicades al web.				

Fitxa d'Avaluació del web d'un centre educatiu

- La pàgina d'inici -

ENTORN TELEMÀTIC				
Aspectes de Contingut	Excel·lent	Correcta	Baixa	Nul·la
Precisió: el contingut es mostra amb exactitud i veracitat				
Racionalitat: contingut està recolzat per documentació, fonts, etc. de llocs fidedignes				
Suport: el contingut es mostra amb objectivitat i consistència				
La informació respon als interessos, objectius i les característiques dels usuaris.				
Els continguts són útils per atendre les necessitats d'informació.				
La informació que ofereix la web és útil per al seu propòsit.				
La informació es mostra de forma clara, entenedor i senzill				
La informació es presenta de forma coherent i adequada				
Els recursos com vídeos o imatges complementen la informació.				

Valoració Global	Excel·lent	Correcta	Baixa	Nul·la
Aspectes de connectivitat				
Aspectes de disseny i tècnics				
Aspectes funcionals				
Aspectes de fiabilitat i credibilitat				
Aspectes d' actualització i correcció				
Aspectes de contingut				
Valoració Final				

Observacions o comentaris